

STRAŠIAK NEZAMESTNANOSTI KDE ČAKÁ DOBRÁ PRÁCA

Nezamestnanosť tak skoro neklesne, ale to neznamená, že nájsť si dobrú prácu je nemožné. Najlepšie vyhliadky majú robotníci a niektoré vysokoškolské profesie. Vo výhode sú však zamestnávateľia, ktorí si môžu diktovať podmienky a ponúkať nižšie platy. Musia ich ľudia akceptovať alebo je spôsob, ako si aj v ťažkých časoch presadiť svoje?

lídrov

Eva zo Zvolena má 45 rokov a začiatkom tohto roka prišla pre krízu o prácu. Ani s vysokoškolským vzdelaním sa jej tak skoro zamestnať nepodarilo. „Hambila som sa ísť na úrad práce. Myslela som si, že sa ocitnem medzi samými flákačmi. Prekvapilo ma, keď som tam stretla inžinierov, učiteľov či bývalých zamestnancov bánk,“ hovorí o prvom kontakte s realitou nezamestnaného.

V kraji, ktorý patrí medzi tie s najvyššou nezamestnanosťou, Eva nemala veľké šance. Jej hendikepom bol aj vek. Viac ako pol roka využila na zdokonalenie sa v jazykoch a prácu si nakoniec našla. Za menej peňazí. Na hľadanie práce prostredníctvom inzerátov už ani nechce spomínať. Nekonečné množstvo poslaných žiadostí so životopismi, na ktoré nedostala ani odpoveď, jej na pohode nepridávali. Niektorí kamaráti sa jej otočili chrbtom. K novej práci jej pomohli tí priatelia, ktorí pri nej zostali.

Je všade

Kríza zasiahla všetky povolania bez ohľadu na vzdelanie, na to, či človek bol zamestnanec alebo živnostník. Ako prví ju pocítili zamestnanci veľkých fabriek, automobilky, stavebné firmy a ich dodávatelia – živnostníci. „Útlm je vo všetkých oblastiach – v strojárstve, stavebníctve, obchode s realitami. Postavenie živnostníkov v oblasti textil-obuv-koža zhoršuje čínska konkurencia. Počuli sme, že aj banky a poisťovne pripravujú „zoštlhľujúce“ opatrenia, z čoho vyplýva, že problémy bude mať armáda živnostníkov, ktorí pre nich robia sprostredkovateľské služby,“ hovorí Viola Kromerová zo Slovenského živnostenského zväzu.

Igor Šulík, managing partner z poradenskej spoločnosti Amrop Slovakia, vysvetľuje, že medzi vysokoškolsky vzdelanými pracujúcimi najviac utrpeli povolania s nižšou pridanou hodnotou, bez ktorých

sa firmy dokážu skôr zaobiť. „Ide o rôzne administratívne pozície, pozície v marketingu, oblasti ľudských zdrojov a pozície zastrešujúce procesy, ktoré možno zabezpečiť outsourcingom, teda cez externého dodávateľa.“

Nezamestnanosť porastie

Hoci ekonómovia ohlasujú v budúcom roku postupné oslabenie krízy, nezamestnaných neubudne. Pavol Kárász z Prognostického ústavu SAV to vysvetľuje tým, že rast ekonomiky jednoducho nestačí na to, aby sa vytváral dostatočný počet nových pracovných miest. Na jedno pracovné miesto dnes podľa štatistík úradu práce pripadá 61 uchádzačov o zamestnanie.

Prognózy hovoria, že nezamestnanosť porastie – do konca roka zhruba na 14 percent. V budúcom roku sa situácia bude ďalej komplikovať. „Nedá sa vylúčiť, že ľudí bez práce bude aj pol milióna, ale v momentálnych prognózach zatiaľ očakávame menší nárast. Nezamestnaných pribudne, bude ich okolo 425-tisíc,“ predpokladá analytik Tatrabanky Róbert Prega.

Vládne opatrenia

Vláda v snahe zmierniť dopady krízy investovala do podpory zamestnávania desiatky miliónov eur. Len na podporu zamestnávania prostredníctvom rôznych príspevkov sa ročne vynakladá 160 – 210 miliónov eur, časť z toho sú peniaze z Európskeho sociálneho fondu. Otázne je, ako účinne. „Komplexne sa vplyv vlády na trh práce vyhodnotiť nedá, no bez nich by bola podľa odhadov nezamestnanosť o 2,3 % vyššia než dnes,“ hovorí Kárász. Mohla by však pri tej obrovskej sume peňazí nezamestnanosť klesnúť ešte viac, ak by sa prijali iné, vhodnejšie opatrenia?

Podľa bývalého riaditeľa Národného úradu práce Jaroslava Šumného, ktorý sa tejto prob-

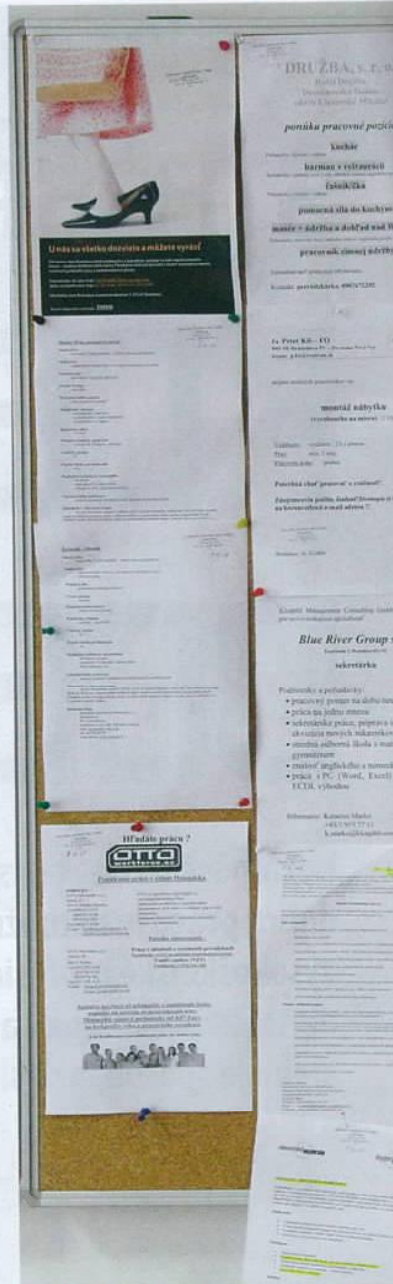
lematike venuje naďalej, sú rezervy obrovské. „Pozrime sa len na to, ako každoročne stúpajú výdavky štátu na opatrenia pre nezamestnaných, ľudí, ktorí sa vďaka nim umiestnia na trhu práce, však takto nepribúda. Znamená to teda, že táto politika trhu práce má vážne nedostatky.“

Žiadané sú služby

Medzi najvyužívanejšie štátne príspevky patria príspevky na rozbehnutie živnosti a na vytvorenie a udržanie pracovného miesta. Podľa výberového zisťovania pracovných síl Štatistického úradu vzrástol počet živnostníkov k druhému štvrtroku 2009 o 16,4 percenta oproti druhému štvrtroku 2008. Najväčší nárast bol zaznamenaný v stavebníctve, vo veľkoobchode, v maloobchode a v zdravotníctve a sociálnej pomoci. Najviac nových živnostníkov pribúda v stavebnej činnosti – zatepľovanie, stierkovanie.

Príkladom úspešného živnostníka v tejto oblasti je aj Ivan Mikuš. Jeho príbeh môže inšpirovať tých, ktorí sa do podnikania ešte len púšťajú. V zatepľovaní domov a bytov podniká už takmer desať rokov. Začínal od nuly. „Najprv som išiel von, zarobil som peniaze a postavil obchod. Postupne som živnosť rozširoval.“

Dnes jeho partiu tvorí dvadsať až tridsať živnostníkov, pri Piešťanoch si postavil sklad. Podľa neho za úspechom v podnikaní stojí vôľa, pracovitosť a žiadne veľké úvery. Uprednostňuje skôr malé zákazky – rodinné domy a byty. Začínajúcim podnikateľom radí, aby nezabudli so svojimi klientmi komunikovať. „Podstatou komunikácie nie je dohadovanie ceny. Zákazníkovi treba poradiť, čo je pre neho lepšie a výhodnejšie, byť viac ľudský. Vo vzťahu musí byť dôvera a vtedy netreba, aby každé slovo zapisoval právnik.“ Kríza jeho zákazky neovplyvnila, i keď si myslí, že sa ešte môže prejaviť.

Automobilový priemysel prepúšťa najskôr, aj preto sa očakáva aj pomerne skoré oživenie. Hrubý odhad je rok 2011.

> Ľudia začínajú podnikáť aj v takých službách ako opravy áut, kaderníctvo, krajčírstvo či kozmetika. Ervín Boháčik, predseda košickej krajskej zložky Slovenskej živnostenskej komory, sa stretáva s tým, že šikovní ľudia so živnosťou odchádzajú za prácou do Maďarska. „Kozmetičky či kaderničky sa uplatnili u našich susedov a žijú si dobre.“

Tento rok si na nedostatok práce nemôžu sťažovať ani živnostníci maliari, ide však len o mierne oživenie, pretože developeri dokončujú len staré projekty, tie nové zastavili.

Riziko živnosti

Príspevok na samozamestnanie – teda otvorenie živnosti – má však aj riziká. Predovšetkým to, že nik neskúma jeho efektívnosť. „Veľmi málo vieme o účinnosti týchto opat-

rení. Je tu veľké nebezpečenstvo, že vzniknú tisíce falošných živnostenských oprávnení. Už dnes sa to končí tak, že sa vytvárajú pochybné živnosti, napríklad na astrológiu,“ varuje Šumný.

Pre štatistiky je však tento príspevok veľmi výhodný – človek, ktorý ho získa, vypadne z evidencie úradu práce na dva roky.

Viola Kromerová zo živnostenského zväzu upozorňuje, že možnosťou príspevku sa podnikanie zjednodušilo a sprístupnilo, no pre každého to nie je tá správna cesta. Aj podľa nej je otázne, ako noví živnostníci na trhu obstoja.

Robotníci budú v kurze

Personálne agentúry sú napriek nedobrym vyhladkam v štatistikách nezamestnanosti optimistickéjšie. Na budúci rok

predpovedajú na trhu práce zlepšenie a najväčší dopyt podľa nich bude po robotníckych profesiách. „V budúcom roku sa šance na získanie lacnej pracovnej sily chytia hlavne zahraniční investori, ktorí budú najviac potrebovať robotnícke profesie, pracovníkov v pásovej výrobe a podobne. Paralelne s nimi očakávame oživenie existujúcich firiem na Slovensku, ktoré boli nútené v období krízy hromadne prepúšťať a utlmovať svoju produkciu. V najväčšej miere sa to opäť dotkne hlavne najmenej platených robotníckych pozícií,“ tvrdí Jaroslav Zahradník, konateľ personálnej agentúry Comtessa Consulting.

Hľadajú sa stratégovia

V povolaniach, kde je potrebné vysokoškolské vzdelanie, je najväčší záujem o ľudí,

ktorí sú schopní reštrukturalizovať spoločnosti a riešiť následky krízy. O prácu nemajú núdzu bankrotoví právnici, exekútori, vymáhateľa pohľadávok. Igor Šulík hovorí, že väčší dopyt je po manažéroch – stratégoch, ktorí dokážu viesť spoločnosti, ktoré sa ocitli v problémoch, a ktorí dokážu zabezpečiť ich návrat na dráhu úspechu.

Podľa prieskumu The Amrop Hever Group, ktorý bol zameraný na ľudský kapitál kľúčových investorov, schopnosť firmy prevziať a naďalej rozvíjať podiel na trhu, o ktorý v čase krízy prišla konkurencia, si bude vyžadovať „zásobáreň“ kvalitných ľudí. „Preto budú víťazmi tí, ktorí investujú do rozvoja talentov. Riaditelia ľudských zdrojov budú musieť preukázať kreativitu a často aj schopnosť ino-

Živnostníkov pribúda, najviac v stavebníctve.

vačne myslieť, aby boli schopní spojiť znižovanie nákladov s rozvojom talentov. Inými slovami, rozvoj talentov a zvyšovanie zaangažovanosti zamestnancov sa do roku 2014 stanú témou číslo jeden," dodáva Šulík.

Podľa Jaroslava Zahradníka z vysokoškolských povolaní budú mať šancu uspieť tie, kde sa vyžaduje intenzívna práca s modernými technológiami, internetom a povolania s vyššími nárokmi na komunikačné a prezentačné zručnosti.

Záujem je tiež o odborné pozície, ktoré na trhu už chronicky chýbajú – napríklad o kvalifikovaných odborníkov z oblasti potravinárstva.

S nižšími platmi

Šance získať dobré miesto tu podľa odborníkov stále sú. Výhodu majú najmä tí, ktorí

sa dokážu prispôbiť – odbornosťou alebo aj svojimi požiadavkami.

„Firmy v rámci ozdravných procesov neraz menia nielen celé vedenia, ale aj iných pracovníkov. Takže tí šikovní, ak sa dokážu uskromniť a pri-

Kríza zmenila hodnoty ľudí, istota zamestnania sa popri hodnote zdravia posunula na prvú priečku. Hlásia sa nám oveľa viac kandidátov ako v minulosti – na posty kvalifikované, nekvalifikované, administratívne alebo manažérske. Je citelný prílev nových spontánnych záujemcov o prácu i bez náborovej kampane a inzercie, hovorí Daniela Schweizer.

spôsobiť svoje finančné nároky súčasnej situácii, majú šancu uplatniť sa na perspektívnom mieste," hovorí Peter Beták z firmy Aurip, ktorá sa na východe Slovenska zaoberá technickým poradenstvom, čo zahŕňa aj výbery pracovných tí-

mov pre firmy. Prijatú prácu za nižší plat nie je podľa neho také nevýhodné, ako by sa mohlo zdať. „Zamestnávateľia to neskôr ocenia. A keď sa situácia zlepši, nebude dôvod, aby si neplatili svojich výkonných ľudí," dodáva.

Rovnaký názor má aj Michal Páleník z Inštitútu zamestnanosti. „Na trhu práce je dôležitá najmä cena. Pri nízkom plate je každý človek zamestnateľný." Práve tí, ktorí nie sú ochotní zľaviť, majú dnes najväčšie problémy s miestom.

Zostáva však aj veľká skupina ľudí, ktorým ide v prvom rade o využitie sociálneho systému. „Stále sú v istej le-targii a myslia si, že prácu si nájdu neskôr. Podporu mám do februára, takže potom sa ozvem," to je bežná odpoveď nezamestnaných, skôr mladých ľudí bez záväzkov. Starší ľudia s rodinami a hypotékou sa snažia zamestnať čo najskôr," opisuje realitu manažérka náboru PSA Peugeot Citroën Slovakia Daniela Schweizer.

Zamestnávateľia uprednostňujú mladých aj preto, že sú flexibilnejší. „Pri nájdení práce často rozhoduje ochota cestovať, zmeniť zručnosti, zľaviť zo svojich požiadaviek. Z tohto pohľadu sú na tom neporovnateľne lepšie tí mladí – ľahšie sa presťahujú, zmenia pracovné návyky," pripomína aj Páleník.

Nezamestnanosť tak skoro neklesne. Na predkrízovú úroveň sa dostane až o dva roky.

> Podmienky diktujú firmy

Kríza nahrala zamestnávateľom – zamestnancov si môžu vyberať z podstatne širšieho okruhu záujemcov a odborníkov si môžu dovoliť za podstatne menej peňazí.

Skúsenosti personalistov svedčia o tom, že napríklad miesto, na ktorom bol pred krízou 30-tisícový plat, sú skúsení ľudia ochotní vziať aj za 23-tisíc. „Kríza zmenila hodnoty ľudí, istota zamestnania sa popri hodnote zdravia posunula na prvú priečku. Hlásia sa nám oveľa viac kandidátov ako v minulosti – na posty kvalifikované, nekvalifikované, administratívne alebo manažérske. Je citelný prílev nových spontánnych záujemcov o prácu i bez náborovej kampane a inzercie,“ hovorí Daniela Schweizer.

A podobne ako automobilky sú na tom aj iné firmy. „Počas tohto roku sme pocítili zmenu. Dostávame životopisy aj napriek tomu, že nehľadáme nikoho. To sa v minulosti stávalo málokedy. Aj pri inzerovaných pozíciách sa počet životopisov extrémne zvýšil,“ potvrdzuje aj riaditeľka ľudských zdrojov Milex Nové Mesto nad Váhom a Liptovskej mliekárne Andrea Martinkevičová.

Čo si všímajú

Pri pohovoroch si firmy všímajú záujemcu, ako pôsobí a ako sa snaží. „Pri obsadzovaní špecifických postov ťaháme, samozrejme, dôraz okrem motivácie a osobnosti aj na odborné vzdelanie, jazykovú vybavenosť a prax. Z osobnej skúsenosti už niekoľko rokov na pohovore kladiem najväčší dôraz na osobnosť človeka, jeho motiváciu pracovať v auto-moto priemysle, jeho schopnosť pracovať v tíme a učiť sa nové veci,“ pripomína Daniela Schweizer.

Bez šance nie sú ani ľudia s nižším vzdelaním či bez praxe. „Pri každom nábere máme spracovaný profil pozície. Dopredu si zadefinujeme, aké kom-

stúpajte z davu
 adte vyššiu rýchlость vo vašej kariére

močná banka a hľadáme výnimočných ľudí.
 svoju budúcnosť s nami. Ak nechcete roky čakať
 kariéru, daj o sebe vedieť najdynamickejšej banke
 ensku. Hľadáme **budúcich lídrov**.

NDK 09

Zaužívané pravidlo, že najľahšie si nájdú
 prácu vysokoškolsky vzdelaní, dnes tak
 celkom neplatí. Dôležitejšia než stupeň
 vzdelania je pružnosť.

petencie, vzdelanie a prax potrebujeme. Niekedy hľadáme skúseného odborníka, inokedy máme záujem o šikovného absolventa. Závaži to od našich potrieb a zloženia tímu," hovorí Martinkevičová.

Celé rodiny do zahraničia

Dobrym riešením, ako prekonať krízu a zároveň si zarobiť viac ako doma, môže byť práca v zahraničí. „Zahranicie ponúka oveľa viac ako len vyššie mzdy. Pracovníci môžu získať skúsenosti, jazykové znalosti, a to všetko využiť pri ďalšom uplatnení a v živote. Už dlhší čas zaznamenávame trend sťahovania celých rodín za prácou a v čase krízy sa tento trend znásobil," hovorí Lukáš Mikolaj, manažér agentúry BM Work Agency, ktorá sprostredkúva prácu vo Veľkej Británii, v Írsku, Nemecku, Holandsku, Belgicku, Rakúsku a v Grécku. Podľa neho je vývoj na pracovnom trhu optimistickjší, ako bol na začiatku roka. Agentúra dostáva ponuky do hotelov, reštaurácií, skladov, fabrik, na opatrovatelky. Stúpajú ponuky na pozície čašníka, čašníčka, barman, barmanka, kuchár, pomocník v kuchyni, skladník, picker a pracovník vo výrobe.

Napríklad v Grécku kríza počet voľných pracovných miest zatiaľ výrazne neovplyvnila. Prejavila sa však na sprísnení podmienok výberu uchádzačov a na výške ich plátov.

Bez veľkých výkyvov sú tiež ponuky na prácu pre opatrovatelky vo Veľkej Británii, v Rakúsku, Nemecku, Belgicku a v Holandsku. V ich prípade sa nemenili ani platové podmienky. Odmeňovanie na au-pair pozície zostalo na rovnakej úrovni ako po minulé roky u niektorých rodín, u väčšiny rodín pokleslo. „Au-pair nie sú príliš vyhladávanou pozíciou uchádzačov o prácu, zrejme z dôvodu, že už pred krízou bolo odmeňovanie nízke v porovnaní s inými odvetvami. Kto odchádza pracovať ako au-pair, tomu nejde

ani tak o mzdu, ale skôr o získanie jazykových znalostí," myslí si Mikolaj.

Zlepšenie o dva roky

Nezamestnanosť sa na predkrízovú úroveň z roku 2008 dostane až niekedy v roku 2012.

Väčšia časť rastu nezamestnanosti už je za nami, hoci časť ľudí ešte o prácu príde.

Personálne agentúry po strate zamestnania odporúčajú neklesať na duchu. Podľa Igora Šulíka sa treba neustále obzerať a hľadať nové pracovné príležitosti. „Po každom pracovnom pohovore, aj keď uchádzač neuspel, treba skúsiť získať spätnú väzbu, aby sa dozvedel, čo by mal pri budúcom pokuse v prezentácii zmeniť a na rozvoj akých oblastí by sa mal zamerať.“

Jaroslav Zahradník hovorí, že rozumní ľudia by mali využiť toto obdobie na zvýšenie svojej pridanej hodnoty aktívnym vzdelávaním. Odporúča tiež osloviť kvalitnú personálnu agentúru, ktorá im doplní sily v psychicky náročnom období, pomôže sa zorientovať v ich osobnostných schopnostiach, vedomostiach a profesijných zručnostiach. Dobrá agentúra podľa Zahradníka tiež navrhne ciele odborné a prípravné vzdelávanie tak, aby mali nezamestnaní čo najväčšiu šancu uspieť na pracovných pohovoroch.

Pokiaľ ide o pomoc štátu, opatrenia, ktoré motivujú nezamestnaných k aktivite, sú vždy lepšie než pasívne vyplácanie peňazí na ruku. Preto Pavol Kárász nepovažuje za najšťastnejší nápad predĺžiť obdobie vyplácania dávky v nezamestnanosti z polroka na osem mesiacov. „Možno by to mohlo byť predlžované podľa regiónov, v Bratislave je to napríklad zbytočné," myslí si.

Štát by sa mal podľa neho sústreďovať na podporu zvyšovania dopytu po výrobkoch – napríklad ľahší prístup k úverom pre firmy, ktoré majú šancu získať odbyt, pomoc novým firmám napríklad rekvalifikáciami. ☺

INZERČIA

tescoma®

Výhodný nákup za skvelú cenu.

Súprava obsahuje:

- Univerzálny nôž AZZA 9 cm
- Univerzálny nôž AZZA 13 cm
- Nôž na zeleninu AZZA 13 cm
- Kuchársky nôž AZZA 16 cm
- Porcovací nôž AZZA 21 cm
- Nôž na chlieb AZZA 22 cm
- Blok na nože

AZZA blok na nože so 6 nožmi

Špičkové kuchynské nože AZZA uložené v bloku. Nože sú vyrobené kovaním z jediného kusa prvotriednej nehrdzavejúcej ocele, s odolnou čepeľou, dokonalým ostrím a ergonomickou rukoväťou s masívnymi nitmi. Blok je vyrobený z vysoko odolného plastu a nehrdzavejúcej ocele. Určené pre profesionálne a domáce použitie.

10
YEARS
GUARANTEE

 tescoma
shop

www.tescoma.com

nákup z pohodlia domova

R45